

Fer i desfer l'Amèrica

Pere Calders

La bancarrota d'Amèrica em té desconcertat. Què ha succeït? Cal tenir-me en compte que jo pertanyo a una generació formada sota l'enlluernament d'Amèrica: era la terra de la llibertat, un paradís ple de possibilitats engrescadores, una bota de sant Ferriol brindada a tots els qui poguessin arribar-hi. A més, era el continent de la redempció universal. Acollià les ànimes esgarriades de qualsevol lloc de la Terra (principalment d'Europa), i obria els braços a dolguda gent que fugia de la gana, de la justícia implacable, d'incrèbles persecucions religioses, del servei militar obligatori i —això també val més de reconèixer-ho— de malifetes sovint inconfessables. I així es va fer.

Però es veu que es va fer malament, perquè ens hem anat assaben-

tant que, pel que fa a la llibertat, Amèrica s'havia convertit en un niu de dictadures militars repugnants, i quant a la prosperitat també presentava esclatxes greus, reunia uns quants països que tenen els endeutaments més elevats del món. A més, té unes zones de fam commovedores, i una corrupció administrativa que clama al cel. Tot això sota l'empara d'una gran potència que es vanta de detenir l'exclusiva de la democràcia i de la llibertat.

De l'època de les vaques grasses, en recordo un acudit que els mexicans explicaven amb l'agudesca que els és pròpia: parlava de tres espanyols —ells solen dir-ne *gachupines*— que desembarquen a Veracruz plens d'il·lusió, disposats a les seves conquestes personals d'Amèrica. Tot just al port mateix, un d'ells veu un bitllet de Banc de cent pesos, perdut a terra, i s'ajup per collir-lo. I un dels

seus companys l'atura i li diu:

—Què fas? Si comences tan aviat a blegar-te, acabaràs amb l'esquena baldada.

I continuen tots tres país endins, abandonant un bitllet de Banc que no mereixia la pena d'esforçar-se prematurament.

I ara resulta que Amèrica, gairebé de dalt a baix, està a punt de declarar-se en suspensió de pagaments, com aquells negocis que tanquen les portes i pleguen. S'han espatotxat les riqueses naturals que tenien i no han pogut crear-ne d'altres, potser a causa de la competència deslleial que els feia el gran parent del nord.

Però ocorre que als grans parents del nord també els passa alguna cosa. Tenen molts milions d'aturats, un deute exterior impressionant i la seva moneda, totpoderosa fins fa poc, mostra símptomes d'empicament. Presumien de no haver perdut

mai cap guerra, i ara han de reconèixer, de mala gana, que n'han perduda alguna. La seva política exterior també es va tornant aiguapoll i una colla d'amics i de socis que es trobaven sota la seva empara, han de fugir com conills, carregats amb el pes de l'oprobri i dels milions que han robat als seus països. És una imatge depriment, desastrosa. Sembla que l'únic refugi que tenen són les bases militars nord-americanes, les quals no se sentiran gens honorades per la presència d'aquests hostes tan conflictius.

En resum, podríem parlar amb tristesa de l'esvaniment de la gran esperança americana, i expressar el desig fervent de la seva recuperació. I com a contrapartida —sempre n'hi ha alguna—, tenim el sorprenent relleu d'Europa: després d'un llarg període de decadència, el vell continent ens convida a somnis de futur.